

El silenci de les campanes La persecució religiosa durant la guerra civil a Catalunya

Jordi Albertí

Edicions Proa
Barcelona, 2007
423 pàg.

Jordi Albertí (1950), historiador i filòleg, ha escrit un treball molt complet sobre la persecució religiosa a Catalunya durant la guerra civil (1936-1939). Es tracta d'un treball fet amb profunditat, que comença amb els orígens del anticlericalisme al segle XIX i principis del segle XX, per continuar després, amb deteniment, amb els anys de la II República i la instaurada Generalitat de Catalunya.

Tot i sent evident el rerefons anticlerical de les esquerres republicanes, ben reflectit a la Constitució de 1931, això seria ben insuficient per explicar l'extrema radicalitat i brutalitat de la persecució religiosa que va esclatar el mateix dia 18 de juliol en fracassar la sublevació militar.

La tesi central de l'autor és que el mateix 18 de juliol esclatà també la Revolució comunista llibertària (anarquista) que té com a protagonistes la FAI (Federació Anarquista Ibèrica) i el sindicat de la CNT, també àcrata i radical. Aquesta revolució s'havia mantingut latent al si de l'anarquisme des de feia temps i fins i tot hi havia hagut alguns intents que no van reeixir. L'ideari de la revolució s'havia debatut a congressos, publicat a llibres i divulgat per una premsa extremista i incendiària. L'oportunitat decisiva es va presentar quan els militants de la FAI i la CNT es van apoderar de les armes de les casernes.

Resumint, l'objectiu immediat de la revolució era la destrucció total de la burgesia, l'exèrcit i l'Església: el més fàcil, perquè es podia trobar de seguida i era el més feble, era l'Església. Les milícies llibertàries van eliminar sistemàticament tots els sacerdots, religiosos, joves fejosistes que van poder i, també, temples, imatges, ornaments i, fins i tot, qualsevol manifestació artística religiosa: "el martiri de les coses", és, precisament, un capítol de l'obra d'Albertí.

Es pot dir que Jordi Albertí fa un estudi molt estimable del que va passar a cada diòcesi catalana. Víctimes, botxins, circumstàncies, alçada moral dels sacerdots i terrible odi a la religió per part dels agressors.

Per diverses raons, la persecució va comptar amb força complicitats. L'autor opina, amb fonament, que el permissivisme o, fins i tot, la col·laboració d'altres va causar un notable perjudici a la República. La reacció per part del go-

vern central, de la Generalitat i dels partits que els representaven no es produir fins el maig de 1937 (“els fets de maig”). No es pot dir que la persecució s’acabés llavors, va continuar com un degoteig. Albertí calcula que va representar un cinc per cent dels assassinats.

Commu la part del llibre dedicada a “l’Església clandestina” i “les xarxes d’ajuda”, en la qual es fa palesa la vitalitat de la fe i la heroïcitat del catòlics catalans.

La intenció de la revolució llibertària era no deixar-ne ni el record, de l’Església: matar tots els sacerdots i religiosos com la “solució final” nazi (els que se’n van deslliurar va ser perquè van poder fugir o amagar-se) i eliminà qualsevol vestigi del cristianisme (la destrucció va arribar a les biblioteques i els arxius).

Per això, a l’última part del llibre, titulada “A favor d’una memòria completa”, l’autor opina que aquesta cruenta persecució, sistemàticament preparada i executada al marge de la sublevació militar, va ser minimitzada per molts dels que la van presenciar, tot presentant-la com “uns incidents” o “quelcom inevitable”.

Albertí proposa al final del seu llibre: “Crec que és arribada l’hora que la nostra societat assumeixi els crims de la persecució religiosa com a part de la nostra història”.

Joan Garcia Llobet